

Ministerie van VWS / Directie Jeugd
T.a.v. staatssecretaris V. Karremans
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Gemeente Bloemendaal
Postbus 201
2050 AE Overveen
T 14 023
www.bloemendaal.nl

Datum : 12 november 2024
Zaaknummer : 1283024

Onderwerp: structureel ontoereikend jeugdzorgbudget

Geachte staatssecretaris Karremans,

In voorliggende brief nemen wij u mee in onze zorgen over de structurele tekorten op ons jeugdzorgbudget a.g.v. verschillende ontwikkelingen. Gemeenten zijn verplicht om bepaalde wettelijke taken uit te voeren. Hiervoor dienen zij gecompenseerd te worden door het rijk. De Bloemendaalse rijksbijdrage voor de uitvoering van jeugdzorg is de afgelopen jaren niet toereikend genoeg gebleken. Daarom vragen wij dringend uw aandacht en steun.

Over het algemeen gaat het goed met onze Bloemendaalse jeugd en worden de uitdagingen van het leven goed opgevangen. Wanneer dit echter niet zelfstandig lukt en preventieve voorzieningen niet afdoende zijn, kunnen jeugdigen en gezinnen terecht bij de gemeenten in de jeugdhulpregio's Zuid-Kennemerland en IJmond (hierna: ZKIJ) voor opvoed- en opgroeiondersteuning en specialistische jeugdhulp. Net als in de rest van Nederland wordt ook de problematiek in Bloemendaal zwaarder, duren trajecten langer en blijven de kosten stijgen. De rijksmiddelen groeien hier niet voldoende in mee. Ook de gecertificeerde instellingen, het Centrum voor Jeugd en Gezin (hierna: CJG) en onze aanbieders hebben de afgelopen anderhalf jaar geregeld aan de bel getrokken. Met andere woorden: de toestroom, doorstroom en uitstroom moeten drastisch worden aangepakt, willen we onze wettelijke taak uit kunnen blijven voeren.

Financiële ontwikkelingen in Bloemendaal

Vanuit het rijk wordt gemeente Bloemendaal met ongeveer € 4,4 miljoen (2023) gecompenseerd voor de uitvoering van de Jeugdwet. In 2023 zijn de totale uitgaven aan jeugdzorg ca. € 5,4 miljoen geweest. Als gevolg daarvan hebben we de begroting van 2024 moeten ophogen met ca. € 1 miljoen. Voor de komende jaren zal deze verhoging structureel gemaakt moeten worden om in de stijgende kosten voor jeugdzorg te kunnen blijven voorzien. Deze extra benodigde middelen worden noodzakelijk geacht op basis van de volgende ontwikkelingen:

- Het opvangen van de autonome groei van de vraag naar jeugdzorg (zwaardere (multi)problematiek en langere trajectduur). We constateren dat de jeugdzorgkosten in Bloemendaal vanaf 2018 met gemiddeld € 350.000 per jaar zijn gestegen;
- Er is op advies van de VNG regionaal afgesproken om de OVA-index te hanteren voor de indexatie van de tarieven, zodat professionals hun werk kunnen blijven doen. De OVA-index valt hoger uit dan het indexatiecijfer dat tot 2023 werd gehandhaafd. Het verschil dient de gemeente zelf op te vangen;

- Niet vooraf bekende kostenstijgingen voor jeugdzorg als gevolg van de regionale inkoop van specialistische jeugdhulp en kosten voor randzaken m.b.t. deze samenwerking – niet zijnde kosten voor daadwerkelijk geleverde zorg.

Gewenste transformaties

Lokale ontwikkelingen

Om de instroom naar jeugdhulp te verminderen, voeren we lokaal preventief jeugdbeleid uit. Zo sturen we zo goed als mogelijk op de druk op het stelsel. Het preventief jeugdbeleid omvat veel deelonderwerpen en uitvoerende samenwerkingspartners. Samen met deze partners geven we onderwerpen als normaliseren, prestatiedruk en sociale veiligheid structureel een plek in de uitvoering. Zo organiseren we ouderavonden en wordt vanuit het CJG preventieve en vrij-toegankelijke ondersteuning aangeboden. Daarbij werken we nauw samen met onze scholen, het jongerenwerk, het welzijnswerk en sportverenigingen om, middels vroegsignalering, verergering van problemen en inzet van jeugdhulp te voorkomen.

Bovendien analyseren we de lokale verwijrouten naar jeugdhulp. We sturen en motiveren waar mogelijk het kritisch en met een integrale blik kijken naar hulpvragen en het normaliseren van problemen. Zo worden er gesprekken gevoerd over de nut en noodzaak van de inzet van bepaalde jeugdzorgproducten, met als doel om de zorg toegankelijk te houden voor hen die het het hardst nodig hebben.

Regionale ontwikkelingen

2023 is in de regio's ZKIJ het eerste jaar van de nieuwe regionale inkoop van specialistische jeugdhulp geweest. Deze regionale samenwerking loopt in lijn met de landelijke doelen voor de komende jaren en de verplichte regionale samenwerking die van gemeenten wordt verwacht. De nieuwe manier van werken vraagt niet alleen om extra aandacht en inzet van gemeenten, maar ook van de wettelijke verwijzers, onze aanbieders en alle bij de verandering betrokken partijen. Dergelijke grote verandertrajecten vragen om tijd en investeringen alvorens positieve resultaten zichtbaar zullen worden. Hier zou naar ons inziens meer oog voor moeten zijn. De extra kosten die we maken als gevolg van het vormgeven en implementeren van de nieuwe regionale inkoop, drukken zwaar op onze begroting.

Niet-opvangbare ontwikkelingen

Er valt dus te concluderen dat er ondanks de lokaal preventieve inzet om specialistische jeugdhulp te voorkomen, sprake is van een constante toename aan zorg – en dus aan kosten. Een trend die een kleine gemeente als Bloemendaal niet meer kan opvangen. Deze kloof tussen inkomsten en uitgaven zal bovendien alleen maar groter worden door de geplande bezuinigingen van het rijk.

Toekomstschets

Om het tij te keren, zijn we genooddaakt om nog beter samen te werken, te innoveren en creatieve oplossingen te bedenken. Daarnaast blijven we ook als gemeente op zo veel mogelijke plekken de maatschappelijke dialoog aanjagen en voeren. Het is voor ons echter niet meer haalbaar om dit zonder hulp van de landelijke overheid te doen. We zijn te erg afhankelijk van ontwikkelingen in de samenleving die een (veronderstelde) invloed hebben op de instroom, doorstroom en uitstroom van jeugdigen met jeugdhulp. De bij de jeugdzorg betrokken actoren kunnen hier niet of slechts in beperkte mate op sturen, terwijl wij als gemeenten wel verplicht zijn om inwoners in hun hulpvraag te voorzien.

Als er niet snel kritisch gekeken wordt naar hoe landelijk om te gaan met de structurele tekorten op de gemeentelijke jeugdzorgbudgetten, is het gevolg dat wij moeten snijden in onze dienstverlening aan onze inwoners. Dit zal ten koste gaan van niet-wettelijk verplichte taken, zoals preventieve voorzieningen of sport- en muziekvoorzieningen. Juist deze vrij-toegankelijke voorzieningen zouden

voor gemeenten moeten fungeren als sturingsmechanisme om de toestroom naar jeugdhulp te verminderen en de uitstroom te bevorderen.

Voorliggende brief dient gezien te worden als een noodkreet. Wij gaan graag met u in gesprek over de situatie van gemeenten als Bloemendaal, waarbij de uitgaven structureel niet voldoende gedekt kunnen worden door de inkomsten. We verzoeken het ministerie daarnaast om extra middelen om het tekort van ca. € 1 miljoen op te vangen, zodat wij uitvoering kunnen blijven geven aan onze wettelijke jeugdzorgtaken. Bovendien slaan wij graag de handen ineen om het maatschappelijke debat over de jeugdzorg breder te voeren.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester

, secretaris